

„EDINOST“
Izhaja enkrat na dan, razen nedelj in
praznikov, ob 4 uri popoldne.
Naročnina znaša:
za celo leto . . . . . 24 kron
za pol leta . . . . . 12 „
za četrt leta . . . . . 6 „
za en mesec . . . . . 2 kroni
Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo pose-
bne številke po 6 stotink (3 nov.)
izven Trsta pa po 8 stotink (4 „)

Telefon št. 570.

Edinost

Glasiilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč.

Oglasi
se računajo po vrstah v petitu. Za več
kratno naročilo s primernim popustom
Poslans, osmrtnice in javne zahvale do-
mači oglasi itd., se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu.
Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo.
Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase spre-
jema upravištvo. Naročnino in oglase
je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata
v ulici Carintia št. 12. Upravištvo
in sprejemanje inseratov v ulici
Molin piccolo št. 3, II. nadstr.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Koerberjeve osnovne poteze.

V.

In ako bi se bile tudi osnovne poteze pl. dr. Koerberja raztegnile na vse narode in vse dežele, bile bi še vedno v skupni zvezi protinastavne, ali imele bi vendar primerno podstavo za objektivno pretresanje. Tako pa so jih morali Čehi zavreči že v spraji! In da bi se bili Čehi tudi udali, morali bi protestovati proti njim ostali Slovani!

Ministrski predsednik je po vsem tem s stalščem ustave sam pokopal svoje osnovne poteze. V govoru od 11. nov. pripušča tudi samo možnost izpremembe teh potez. Na to so ga privedli drugi vzroki političnega značaja.

Naj pa katera si bodi vlada svoje za-
snove za podeljenje jezikovne enakopravnosti izpreminja še tolikokrat in še toliko-
vrstno, delo je ustavno neizvršljivo, dokler se ne zasnuje okvir za vse narodnosti! In ta okvir bi ne mogel in ne smel obsežati takih natančnih določb, kakor se je godilo do-
slej; z druge strani pa se ne bi smel ome-
jati samo na jezik in zraven še samo na kako deželo, mesto na vse narode in dežele!

Da je pl. dr. Koerber izrečno privolil v svojih potezih za češko kraljestvo, da bi namreč po teh osnovah Nemci dosegli ločeno svoje posebno ozemlje s politično avtonomijo, to je glavno, odločilno. Ne a k o, a m p a k ker so Nemci češkega kraljestva že na dolgi poti proti svojemu cilju, treba isto m e r o vzeti za vse narode in dežele s pomešanim prebivalstvom in z istim vatlom odmeriti vsakemu narodu, kar mu gre na podstavi kompaktnih mas. To je prvo in odločilno! To spada tudi v skupni zakon, ki ga na podstavi sile proti nemški sili more sprejeti državni zbor. Ako bi Nemci onemogočili tak zakon, prepričali bi ravno s tem dosego popolnega ločenega nemškega ozemlja v češkem kraljestvu. Bili bi pa oni še vedno na dobičku, ker so, kakor dokazano, že daleč na poti do tega svojega cilja. Končno bo državni zbor — pisec tega je že prepričan o tem — težko razpravljal tak zakon, ker so Nemci že preveč razposajeni in predržni, da bi privolili za druge narode in dežele to, za kar se oni sami uspešno postezajo gledé na češko kraljestvo. Potem mora priti do začasnega suspendiranja ustave, in vse bo zavisno od tega, ali se usjedo državniki, ki s silo državne avtoritete in moči vvedejo to, kar zabranjuje sedaj nemška hegemonistiška po-
hlepnost.

Pokojni pl. Aleksander B a e h in jed-

PODLISTEK.

Konec enega polka.

Po Jansonu poslovenil Leopold Modie ml.

Bila se je bitka, jednaka drugim. Po večurnem streljanju s topovi od te in one strani, so se Buri nakrat umsknili s prvega stališča ter se zopet ustavili dve miljii daleč zadej za prejšnjim. Angleži so se podali za njimi kakor lovski psi in topovi so zopet počeli grometi. Za tem je neki pešpolk z bodali naskočil sovražnike-Bure, in sovražniki Buri so zopet menjali mesto. Večer se je že bližal in ker je general rad zgodaj zahajal spat, dal je torej tudi to pozicijo Burov naskočiti; in Buri, ki se niso nadejali tako naglega napada, so se zopet umsknili, in to hitreje, nego po navadi. Oni polk, ki je naskočil, je pustil v travi sto mož mrtvih in

nako že pokojni Adolf pl. Dobrjanski, sta že leta 1885 in 1886 bila tega trdnega prepričanja, da brez začasnega absolutizma, ki bi napravil primeren oktroi v nacionalnem pogledu, in takó izvršil nacionalni in jezikovni člen naših osnovnih zakonov, ne dosežejo parlamentarnim potom pomirjenja narodov! Ako je bilo polženje tako že pred 16, 17 leti, koliko hujše je danes! In koliko msnje upanja imamo, da sedajni parlament izvrši to, kar gre narodem po zgodovini in ustavi!

O dr. pl. Koerberju je bilo že upanje, da pride na pravo pot izvršenja; in on sam se je najbrže nadejal, da v svojih načrti prodre med Nemci in Čehi in potem najbrže tudi med drugimi narodi. Pokojni pl. Dobrjanski je bil tudi s pogledom na Koerberja še v zadnjih dneh svojega življenja zasnoval program, prave avstrijske in avstro-ogrške osnovne poteze, in ga je bil nlašč podaril pisec tega »Slavisches Echo«, ki je v zadnjih svojih številkah (14. in 15. leta 1900, poleti) tri-
občil te poteze vsaj v glavnih delih. Bil je to Dobrjanskega politični testament za Avstro-Ogrsko! Dr. pl. Koerber je bil gotovo dobil dotični dve številki.

Kakor se vidi, se sedajni ministrski predsednik ni spravit na skupnost, ampak na podrobnosti; in omejil se je na Češko in Moravsko. Ta program sedanje vlade se bavi z določbami, katere ne spadajo v državni zbor, ampak že v isto delo, katero bise izvrševalo od naroda do naroda v njih novo vstvarjenih nacionalnih zastopih. Z druge strani je pl. dr. Koerber v svoje podrobnosti, katere pa imenuje vendar »osnovne«
poteze, vpel tudi nemški kakor državni jezik! In to je, kakor povdarjano, prvič protinastavno, drugič pokvarja in onemogočuje še to, kar bi ob drugi taktiki in v drugih zvezah in v novih kompetenčnih priznali kakor dobro, primerno in veljavno. Dobro torej trpi radi neprave taktike in stvarnih zvez.

Tako vidimo iz vsega, da so osnovne poteze pl. dr. Koerberja, prvič, napačne radi taktike, ker sledé nemškemu težišču, da bi se Nemcem ugoden mir napravil samo na Češkem, oziroma Moravskem; drugič, da hočejo češko kraljestvo razkrojiti, ne da bi se jednako postopalo po drugih deželah v ta namen, da bi se vsak narod mogel v kompaktnih masah združiti pod svoj novi nacionalni zastop in tako primerno paralizirati nevarnost nemškega ločenega ozemlja in vsakega drugega takega ozemlja; tretjič, ker vjavajo določbe za državni jezik, kjer ni mesta za to ne taktično, ne stvarno; četrtič

ravno toliko ranjenih, ali spanje generala je bilo zavarovano! Zopet pa so bili dragonci odposlani na pregled, da ostanejo v zvezi s sovražnikom.

Dragonci in še neki polk so imeli danes čast, da so dopolnili zmago. Konjiki so se namreč hitro zvrstili ter s popuščenimi vajeti drvili naprej že v onem času, ko se je delal večer. V polnem diru so dospeli do prve burske pozicije ter jahali nekoliko časa ob njej; za tem je sledil zopet mojstersko izvršen ovinek in kretanja, da so pešci zijali z odprtimi ustmi.

Na to so se zopet pognali naprej; gromča, ropotajoča masa konjиков je drvela mejtem, ko so se sablje svetile v zahajajočem solneu, kakor ognjeni plameni. Bili so prispeli do predzadnje burske pozicije. Na mah je nastalo neko motenje v tem diru. Nekaj kakor razbeljen dež, je padlo ljudem v obraz in kakor toča se je vsulo na dragonce svineca

in poslednjič, ker se iste osnovne poteze spuščajo v podrobnosti, katere so glede na okvirni zakon sekundarnega, jako podrejenega pomena, in da torej te poteze hočejo s podrobnostimi nadomeščati okvirni izvrševalni zakon, ki bi se moral pred vsem drugim sprejeti v državnem zboru! Posledica tega bi silila pozneje k vprašanju: v koliko naj bi de facto še veljal nemški kakor državni jezik?!

To so glavne, ne poteze, ampak napake, katere moremo z vso opravičenostjo očitati osnovnim potezam dr. pl. Koerberja. Ne smemo in nismo mogli ostati brez očitanja, da je od Tassfeja naprej češka taktika napačna, ker nima nobenega poročstva, da Čehoslovane same dovede do cilja, in najmanje poročstva za te, da bi po dosegi cilja Čehov z njih pomočjo ostali in zaostali Slovani dosegli to, kar jim gre po ustavnem členu XIX.! Zamera gori, zamera doli, faeta govoré, ki silijo, da bi tudi Čehi izpremenili svojo taktiko in tudi svoj nacionalni program! Kdo bo prisiljen, izpremeniti taktiko in program — ali vlade ali Čehi? — v tem vprašanju je obsežna že tudi možnost za začasno suspendiranje ustave. Veljavniši slovanski politiki bi se morali pripravljati tudi na to, da bi vedeli pravilno in prav svetovito, ako bi jih najvišji činitelj pozval na posvetovanje za odločilne ukrepe! Momenti so serijozni!

Fr. Podgornik.

Iz razprave o izjavi dr. a Koerberja.

II.

Govor posl. J. Biankinija v seji zbornice poslancev dne 7. novembra 1902.

(Dalje.)

In kar je posebno obžalovanja vredno, gospóda moja, avstrijske oblasti dajajo važnost tem kmedijam (Živahni mej-klici), plenijo vsled tega na krivičen način naše patrijotične novine, ne dovoljujejo, da bi se Hrvatje branili proti italijanskim napadalcem (Čujte! Čujte!) in iz zgolj strahopetstva hočejo v nasprotstvu z vsemi principi svobode udušiti tudi vsako naravno manifestacijo hrvaškega narodnega čutstva.

Tako je bila v minolemu letu v oktobru ena številka »Narodnega lista«
v Zadru isti dan dvakrat zaplenjena (Čujte! Čujte!) in sicer vsled intervencije italijanskega konzula pri dalmatinskem namestniku — (Čujte! Čujte!) radi teh-le malo besed (čita): »On (italijanski konzul) je namesčen v Zadru, da reprezentira interese z nami zvezane države, ne pa da je agent kateresibodi klike«
(Čujtel — Mej-klici.)

in krogel, ki so med njimi in nad njimi razpokovale z groznim pokom. Enacega, kar so tu čuli, videli in čutili, si niso nikdar predstavljali. Dragonce je metalo iz sedel, ki so se lovili po kaki opori z rokami po zraku ter padali na tla; preplašeni konji so tolkli s kopiti na vse strani ter se postavljali na zadnje noge; drugi zopet, katerim so granate razparale trebuh, so se z nogami zamotali v lastna čreva; kosti so pokale, udje konj in dragoncev so bili zmečkani, živo-gorko meso pa teptano v blato; zemlja se je potresla in nebo ob jednom potemnelo in nočni plašč je ogrnil vse v svojo odejo. Sredina konjice je bila razbita. Kropenje umirajočih in stok in upitje ranjenih, molitve in kletvice, hri pavi hura-klici in škripanje zobmi, spajalo se je v neko »vse«, česar srce ni moglo prenašati. Sredina polka je bila samo krvava masa, iz katere so se vzdigovale ranjene postave, ter lazile nad mrličii, tresočé se v zadnjih

Radi tega se novine »Narodni list«
plenijo v drugo!

Ali je še več tega. Naši hrvatski dijaki — kakor delajo tudi novinci in vsi mladi ljudje, ako so se sešli — imajo navado, da na potovanju na parnikih na vseučilišča prepevajo patrijotične pesmi, kar je vendar hvalevredno. Ali niti te nedolžne pesmice ne ugajajo italijanski kliki v Zadru (Mej-klici.)

Dobro! Ta poslušna, ta dobra avstrijska vlada (Veselost) je pripravljena tudi v tem služiti irredenti (Mej-klici.)

Ker naši dijaki potujejo večinoma s parniki ogrsko-hrvatske družbe, se je te dni namestnik njegovega Veličanstva v Dalmaciji obrnil do guvernerja na Reki (Živahni mej-klici), da bi isti dal zapovedati kapitanom rečene družbe, naj ne dovoljujejo, da bi se na njihovih parnikih o potovanju po Dalmaciji pevale patrijotične hrvatske pesmi. (Mej-klici.) Sicer da bi se moralo takim parnikom prepovedati pristajati ob kopno v Dalmaciji! (Mej-klici. — Nemir.)

Gospóda moja! Ali ni kaj takega višek policijske bedastoče (Prav dobro!) in malenkostne strahopetnosti (Poslanec dr. Klaič: In velike neumnosti!) da, velike neumnosti avstrijske vlade?!

Kje v civiliziranem svetu bi se moglo dogoditi kaj takega, da se v hrvatski deželi prepoveduje pevanje hrvatskih pesmi?! (Mej-klic: Čisto nedolžnih pesmi!) Da, da, čisto nedolžnih!

S takim postopanjem si novi namestnik v Dalmaciji ne otvarja poti do tistih slavnih, hrvatskemu narodu koristnih, od nas s tolikim hrepenenjem pričakovanih dejanj, katere nam je njegova eksceleuca gospod ministrski predsednik obetal. Taka dejanja niso v slavo nobenemu namestniku in nobeni vladi. (Prav res. — To je sramota!)

In vse to, gospóda moja, se dogaja v Avstriji, mej tem ko se v Italiji javno in v navzočnosti vladnih organov luča najnesramnejše žalitve proti hrvatskemu narodu, proti habsburški monarhiji in celo tudi proti vzvišeni osebi našega monarha! (Čujte!)

In to se dogaja v Avstriji, mej tem ko se v Italiji pesnik Gabriele d'Anunzio javno v novinah opravičuje, ker ni mogel biti navzoč na inauguraciji istrske zastave v septembru t. l. v Rimu ter obljubuje, da zloži odo ter pravi (čita):

»E la stampa della mia ode sarà venduta a beneficio della »Lega Nazionale«
irredentista«.

To se pravi: In izdanje moje ode naj se prodaja v prilog irredentistiški »Lega nazionale«
(Čujte! Čujte! — Mej-klici.)

In vse to se dogaja v Avstriji, mej tem ko v Italiji isti Gabriele d'Anunzio. (Posla-

dihljeh. Ostali del polka pa se je, divji od boja, podil naprej.

Ta večer je samo dragonski polk veljal novih 150 črtev, ne vstevši zgube drugih polkov. A za to so vplenili dva nerabna topa in prazen voz brez koles, kar je bilo dovolj odškodnine. Dobljena je bila nova slavna bitka. Tako se je čitalo po angleških časnikih in nikdo se ni pritoževal, da padle žrtve niso bile brez koristi.

Od tega časa naprej se ni moglo trditi, da se dragonski polk nahaja še kje drugje, nego samo v listinah. Možtva ni bilo več ni polovice od onega, kar ga je bilo pred bitko živih konj ni bilo niti za jedno eskadrono. Največ jih je ležalo v bolnišnicah, a ostanek so pomešali k nekemu drugemu polku, ki je bil mesto njih sedaj postavljen na čelo armade, da opravlja službo pregleda z onimi vred. (Pride še.)

nee dr. Bartoli: On je pesnik! Jaz sem že rekel, da je pesnik, ali to ga ne opravičuje — piše novi družbi »Innominata«, ki se je v septembru ustanovila v Trstu in h kateri spadajo italijanski dijaki takoimenovane »Venezia Giulia« (čita): »La vostra vittoria finale è certa, come è certo che il Colosseo di Pola da tutte le sue boche di pietra ripete di continuo il nome di Roma al mare«, kar pomenja: Vaša končna zmaga je gotova, kakor je gotovo, da kolosej v Pulju iz vseh svojih kamenitih ust neprestano ponavlja ime Rima ob morju...« (Mej-klici. — Poslanec dr. Scheiber: To je jako interesantno!) Čuli boste še več interesantnega!

(Zvršetak pride.)

Politični pregled.

V Trstu, 19. novembra 1902.

Državni zbor. Zbornica poslancev. — V večerjaji seji so dovršili razpravo o nujnih predlogih socijalistov in antisemitov, tiščočih se ožje volitve v dunajskem volilnem okraju Favoriten.

Prvi je govoril socijalist posl. Schuhmeier. Govornik je trdil, da v Avstriji reveži nimajo pravice, da se v slušaju, ko so redarji udri v delavski dom na Dunaju, hoče iste zakrivati in da policija ima o socijalizmu še danes iste nazore, kakor so bili pred 15 leti splošni, ko se je namreč socijalizem zamenjal za anarchizem. Pobjal je trditve vladnega zastopnika, da so delavci izvali policijo in je izjavil, da ne pričakuje ničesar od preiskave, ker v Avstriji da vlada načelo, da treba policijo protežirati v vsakem slučaju. Nadalje je trdil, da je magistratne protokole o preiskavi spisal sam Gessmann v parlamentarnem poslopju, kjer je tudi zasliševal priče.

Radi te Schuhmeierjeve trditve je nastal prepir med socijalisti in antisemiti ter so se po starem običaju prav pošteno opsovali.

Po Schuhmeierju je govoril antisemit poslanec dr. Patta, ki je obdolževal socijaliste nasilstev na volitvah. Govoril je tudi o nemoralnem nastopanju socijalističnih žena o priliki volitev. Nadalje je omenjal, da so socijalisti prepoznali prišli se svojim predlogom, naj se uvede preiskava glede nemirov po volitvah v okraju Favoriten, ker da ima vsa stvar že sodišče v rokah; ali ne da bi se postopalo proti redarjem, temveč proti socijalistom, ki da so zagrešili javno nasilstvo s tem, da so metali stolice in čaše na redarje.

Potem je govoril še antisemit poslanec Gessmann, ki je očital Pernerstorferju, da je imel že vse politične barve. Naprej da je bil Schöaererjev podrepnik, potem da je prestopil v nemško-nacijonalni tabor, v imenu katere stranke je tudi kandidiral, a propadel, slednjé pa da je postal socijalist.

Ko se je prijavil za besedo socijalist Pernerstorfer, zapustili so antisemitje dvorano ter želeli ostalim dobro zabavo. Ko je Pernerstorfer apostrofiral dr. Luegerja, da bi vsaj on moral ostati, odgovoril je ta, da mu je jako žal, da ne more ostati, ker da je zelo lačen in da mora iti.

Poslanec Pernerstorfer je na to pobjal Gessmannove obdolžitve na njega in opravičeval svoj prestop k socijalistični stranki. Pripovedoval je potem, kako so ga leta 1888. hoteli ubiti, ko je govoril o degeniranju mladega naraščaja visokega plemstva. Izjavil je, da bi se prav nič ne čudil, ako bi ga tudi sedaj antisemitje skušali dejansko napasti, ali on da se ne straši nevarnosti in da bo nadaljeval boj proti antisemitom.

Po nekaterih popravkih vršilo se je glasovanje o Gessmannovem in Pernerstorferjevem predlogu. Slednji je bil odbit. Gessmannov predlog, kateri zahteva varstvo volilne svobode, je zbornica vsprejela.

O položaju. Prišla je in prešla, pa hitro eno za drugim. Misel namreč na nemško-poljsko-češko koalicio. Ni šlo, ker ni moglo iti, misel se ni mogla oživotvoriti, ker ni imela pogojev za življenje. Dva, ki sta se sovražila, naj se združita v skupnost, ne da bi se pobotala, da si torej ostaneta sovražnika — taka je misel absurda. Med pogoji, ki jih stavljajo na tej in oni strani za pobotanje, zija propad. Čehi stavijo pogoj: češki notranji jezik; Nemci pravijo: mi ne dovolimo pod nobeno ceno, da bi se ravno to vprašanje izluščilo iz vsega kompleksa češko-nemškega spora. Niso torej dani pogoji za pobotanje, ker Nemci ne dovolje za nobeno ceno ravno tega, kar označajo Čehi kakor njih neizogibni pogoj.

Nemci pa tudi niso svobodni v odločevanju. Dne 17. t. m. je bil na Dunaju shod Vsenemcev in Schöaerer je že zagromel drugim nemškimi strankam, kako se jim je vesti. Zahtevati morajo nemški državni jezik z isto energijo kakor morajo odklanjati češki notranji jezik. Prvi mora priti, do družega ne sme priti. In nemške skupine se gotovo ne bodo hotele pregrešati proti volji diktatorja Schöaererja.

Češko-poljsko-nemška koalicio je torej pokopsna že pred rojstvom in — živela koalicio! — Včerajšnja »Reichswahr« beleži namreč, da se vrše prizadevanja za osnutje koalicioje med liberalnim in konservativnim veleposestvom, katoliškimi Nemci, Poljaki, slovenskim centrom in nekaterimi drugimi »malimi skupinami«. To vest beležimo po dolžnosti kronistov, da si ima znak neverjetnosti na čelu. V prvo bi hoteli mi poznati jugoslovanskega poslanca, ki bi se hotel kompromitirati v taki kombinaciji. Kompromitirati pred Čehi se stališča vzajemnosti, in kompromitirati pred vsa javnostjo s tem, da bi se eksponiral za vlado, ko prihaja s predlogami, ki naletajo na odločen odpor pri vseh samosvestnih strankah! Jugoslovanski poslanec bi se kompromitiral s tem tembolj, ker zastopa prek in prek siromašen narod, ki že komaj zmaguje breme.

Sicer pa, kakor rečeno, mi smo uverjeni, da je ta govornica brez vsake resne podlage, ker se nam zdi neverjetno, da bi bile navedene skupine pripravljene za tako kombinacijo, in ker bi tudi taka koalicioja nič ne koristila, ker bi bila že »številna prešibka za protitežje že proti sami češki opoziciji!

Če pa je g. Koerber opustil misel na češko-poljsko-nemško koaliciojo, pa menda ni opustil misli na pravne konference med Čehi in Nemci. Vztrajen je res v svojih nadah tudi ob najneugodnejših pojavih.

Te dni je bil v avdienci pred cesarjem pa si je izposloval vladarjevo pritrjenje za sklicanje konference. S daj pa se ne ve, ali pojde parlament za časa rešenih konferenc na počitnice, ali pa bomo imeli interesanten prizor, da se bodo Čehi in Nemci ob enem v parlamentu pobjali, pri konferenčni mizi pa iskali poti do mira!

Razmere na živinozdravniški visoki šoli na Dunaju. Z Dunaja smo prejeli včeraj:

V našem »k. u. k. Militär-Thierarznei-Institut (u) und thierärztliche Hochschule« (tako je namreč naslov šole) se dogajajo neverjetne stvari že leta in leta. Takšne mišmaš-šole ne najdete nikjer na vsem svetu! Z naredbo c. k. ministerstva za nauk od dne 27. marca 1897. je postal ta vojni zavod visoka šola. Sprememba se je zgodila samo v tem, da se od takrat zahteva od civilistov matura srednje šole, da je učni red nekoliko spreobrajen ter da zdaj moramo štiri leta poslušati predavanja. Po dovršeni dobi štirih let dobiva slušatelj absolutorij in s tem pravico, da položi tri stroge izpite. Do zdaj nismo — kaj ne?! — povedali nič novega! Saj morajo enake študije imeti tudi po drugih visokih šolah! Ali zato vam povem sedaj nekaj posebnega. Na tej šoli imamo namreč za kolege t. zv. »kuršmide«. To so kolegi sui generis. V vojski izbirajo po nekoliko kovačev, katere pošiljajo v poluletni, t. zv. Hufeschlag-Curs; na to se isti uče dve leti za kuršmide, ki potem, dosevši do te časti, odhajajo za eno leto v prakso k regimentu, a po tem dovršenem letu postajajo — naši kolegi. Ali niso to akademiki sui generis?! S takšno naobrazbo doseza kuršmid oco isto v 7 letih, za kar se moramo mi mučiti 12 let! On je istetako promoviran na čast živinozdravnika kakor mi.

Razlika je samo v tem, da mi moramo imeti maturo, dočim je njim 2 in pol leti označenega pouka dovoljno za vsprejem; in da moramo mi sami skrbeti zase, oziroma naši stariši, vseh 12 let, dočim so oni preskrbljeni na državne stroške.

Takov kuršmid dobiva od države kajige, obleke, hrano, stan, z eno besedo: vse, kar mu je treba in še po en goldinar na dan! Za isti denar, ki ga država troši na enega kuršmida, mogla bi si odgojiti dva civilna živinozdravnika, katera bi gotovo bolj odgovarjala zahtevam svojega poklica, nego pa kuršmidi.

Naša država sicer strašno štedi povsodi, posebno če gre za ustanovo kake slovenske šole (kakor na pr. v Trstu), ali tukaj nima nje razsipnost nobenih mej! Vidite, take ljudi imamo mi za kolege! In ti ljudje nam ka-

sneje odjemljejo v praksi kruh in ugled. Ti ljudje so tudi edini pravi slušatelji na tem zavodu! Nas civiliste smatrajo le kakor goste. Pa še se najdejo ljudje, ki se čudijo, da je vsako leto manj slušateljev pri nas! Da je temu v resnici tako, kakor sem omenil popred, priča naj sledeča dogodbica, ki se je pripetila v petek zvečer!

Že dolgo časa razmišljamo, kako bi si pomagali iz tega abnormalnega, edino v Avstriji možnega stanja, kako bi povzdignili čast živinozdravništva do one stopinje, ki mu gre po njegovi naobrazbi, in kako bi dosegli, da bi se nam predavalo kakor v zavodu, ki goji znanost kakor znanost ter da bi isti spadal pod ministerstvo za nauk, a ne, kakor zdaj, pod kuratelo vojaškega befela?! V to ime, da se namreč dogovorimo, kaj nam je storiti, smo sklicali na dan 14. nov. zborovanje vseh slušateljev veterine. Ali notri sredi debate se je prikazal magnificus rektor in nam pokazal vrata k. u. k. Militär-Thierarznei-Instituta! Mi pa smo mu pokazali statute, po katerih nam je svobodno zbirati se v seje v zavodu, na katerih se moremo posvetovati o naših stvareh. Ali zastoj je govoriti z uradnikom e. in kr. vojnega ministerstva! Po tolikem dokazovanju nam je rekel milostno, da nam v bodoče dovoli zborovati, če mu popreje napravimo skico o vsem onem, o čemer mislimo razpravljati, kar on predloži vojnemu ministerstvu, katero odloči, smemo-li zborovati ali ne?! Ali ni to absurdum? — Do zdaj nam se je zmeraj govorilo in tako stoji tudi v naših statutih, da mi civilisti spadam pod ministerstvo za nauk; sedaj pa nam je rektor praktično povedal, kam spadam in koliko oblasti ima v naši šoli ministerstvo za nauk!! Naši statuti imajo za nas po priliki takšno vrednost kakor za Slovence državni zakoni, ki govore o enakopravnosti!

Dobivši omenjeni odgovor od rektorja smo odšli strašno ogorčeni, ker bi nas bili sicer, da smo le malce reagirali, z bajneti iztirali ven, kar se je že zgodilo pri nas pred par leti.

Na to smo šli v neko privatno gostilno kjer smo enoglasno odločili štrajkaté za naša pravice ter smo odločili zaprositi poslance, da spravijo vso stvar v parlament, kajti to, kar se dogaja tu pri nas, je restakoškandalozno, da mora enkrat ta stvar priti v svet ter je skrajni čas, da se enkrat temu konec napravi!

Zaključujemo z vsklikom: Tovariši, akademiki, zaklinjamo Vas, bodite z nami! Pomagajte nam! Tu gre za akademski čast! Kuršmid, kateremu je narodna šola vsa prednobraza, je akademik kakor ste Vi! Je promoviran kakor ste Vi! Samo mu manjka — risum teneatis collegae — titel d.ra! Kaj ne: difficile est non scribere satiram?!

Lansko leto, ko je šlo za slovensko univerzo, bila je vsa slovenska veterina toliko na demonstracijah, kjer se je hrabro borila v dvorani univerze z nemškimi burši, kolikor izven nje s policaji!

Prosimo tudi naše bodoče kolege, gospode živinozdravnike, da nam priskoče v pomoč!

Z enako vročo prošnjo se obračamo do gospode poslancev, proseči jih, naj nam pomagajo izposlovati, da se bo v bodoče znanost gojila svobodno, a ne pod kuratelo vojnega ministerstva! A da se to zgodi, je neobhodno potrebno, da se naša šola pripoji univerzi, kjer jej je edino pravo mesto!

Prosimo najtopleje tudi gospoda novinarje, da bi nam šli na roko! Dandanes je novinarstvo sila, brez katere je težko kaj doseči.

V par dneh napravimo obširno spomenico, v kateri razložimo širšemu svetu, kaka krivica se nam godi, kaj želimo in za čem težimo!

Zopet kriza v Srbiji. Korespondenčni buč poroča iz Belegrada, dne 18. t. m.: V današnji seji skupščine se je prečitala izjava vlade, ki napoveduje, da bo toliko v notranji, kolikor v znanji politiki sledila politiki prejšnjega Vučevskega kabineta in da predloži tekem zasedanja več finančnih in gospodarskih reform. Poleg tega obljublja vlada uesti v državne finance veliko varčnost, reorganizirati finančno upravo, reformirati davčni sistem in uesti glavni katastrof. Na to vladno izjavo je zbornica s 53 glasovi proti 44 glasovala zaupnico vladi.

Vsled tega glasovanja, oziroma vsled dejstva, da je bila večina njej v prilog tako neznatna, je Velimirovičevom i-

nisterstvo izročilo kralju svojo ostavko, katere pa kralj ni vsprejel. Kralj je potem pozval na dvor zborničnega predsednika in podpredsednika.

Tržaške vesti.

Kompetentna sodba o okrajni bolniški blagajni. Gosp. dr. Mihael Depangher nam je doposlal okrožnico, v kateri pripoveduje, da mora, kakor bivši zdravnik okrajne bolniške blagajne, v interesu členov te blagajne razkriti svetu:

»Da je okrajna bolniška blagajna v Trstu zakrivila nečloveške in nezakonite čine nasproti svojim členom, oškodovaje jih celo v njih gmotnih interesih, s tem, da jim »ni« izročila dolžnih, določenih, bolniških podpor pod pretevezami, ki se morajo kvalificirati kakor kršenja najelementarnejših principov poštenosti in pravice, razven, ako bi jih iz največje obzirnosti ali opurtunitete hoteli kazati kakor naturalno deo več ali manje avtenitične ignorance.

Alea iacta est.

Trst, 18. novembra 1902.

Dr. Michele Depangher,
zdravnik.

S to Depangherjevo izjavo se bomo seveda še bavili.

Na adresu državne uprave. Pred 3 leti je bil Jarnej Pintar iz Litije kaznovan od tukajšnjega magistrata s 5 gold. globe, ker se ni priglasi za vojaški nabor. Povrnivši se z nabora v Litiji je hotel plačati to globo. Šel je bil na magistrat. Ker pa ni — hotel (in tudi ne dobro znal) laški ter je govoril slovenski, zavrnilo so ga bili, češ, da s slovenskim jezikom naj gre v Ljubljano, ker tu da ne umejejo ščavo, in so ga dali slednjé po mestnih policajih iztirati iz sobe. Tako je prišlo, da ni plačal globe. Kakih 14 dni potem je bil zopet dobil poziv, seveda laški, a je istega potom odvetnika vrnil magistratu, sklicujé se, da njegov materini jezik je slovenski. Zatem je napravil utok proti odmerjenju rečene globe, a minola so cela tri leta, da ni bilo nikakega odziva na ta utok. Minole sobote pa so mu prinesli neki poziv, naj pride na magistrat. Ni bilo pa povedano, radi česa. Ker pa je bil tudi ta poziv laški, ga Pintar zopet ni hotel vsprejeti. Še istega dne je prišel k njemu drug magistratni sluga, ki je privel seboj tolmača. Ta ga je začel prositi lepo in Pintar se je na tako uljudne besede udal in je vsprejel poziv. Včeraj o poludne je šel na magistrat v oddelek za vojaške stvari. Pozdravil je z »dober dan«. Uradnik je začel govoriti žojim laški, Pintar pa je odgovoril, da ne umeje tega jezika. Uradnik se je zasmejal, zažugal z roko in odšel — klicat policaja, Stražar je prišel in je služil za tolmača. Na njegova slovenska vprašanja je Pintar dajal potrebna pojasnila. Stražar mu je raztolmačil, da ga mora radi one globe 5 gld. od treh let nazaj odvesti v zapor. Pintar je protestiral, da ni dobil nobenega obvestila na njegov utok. Povdarjal je, da on ne more kar tako pustiti službe in gospodarja ter je prosil odloga za 24 ur. — Stražar je na to Pintarju raztolmačil pripombo uradnika: »Niti 24 minut ne!« In proti nekemu drugemu tovarišu je uradnik pripomnil, da to je en »merlo«, ki niti sprejemati noče italijanskih spisov. Slednjé je Pintar se svojimi protesti, da ga prijemljejo kakor kakega razbojnika, vendar toliko dosegel, da so ga spremili na njegov dom, kjer je magistratnemu slugi izročil onih 5 gld. v poravnajo globe.

Tako se postopa na magistratu z našimi ljudmi. A to ne le v poslih občinske avtonomije, ampak tudi v poslih, katere magistrat vrši v imenu vlade. Naš človek je žaljen in zasramovan tudi tedaj, ko vrši najhuje vseh državljanjskih dolžnosti, ko plačuje davek v kvii!! Ali državna, in specijalno še vojaška uprava res ne čuti n kake dolžnosti ali moralne obveze, da bi storila enkrat konec takim nečastnim, za državljane ene cele lojalne narodnosti žaljivim in za povspeševanje državne misli ne ravno koristnim razmeram?! Ali so poklicani činitelji v sponah nesrečnega vladnega sistema res že tako oglupeli in otopeli, da jim je že vse eno, kar-koli se godi v naših pokrajinah?!

Naše železnice. Tržačani smo res srečni v kolikor se tiče naših železniških zvez z zunanjim svetom! Te dni, odkar pih tu neznanja burja praznuje nova istrska železnica in praznuje tudi nova električna železnica na

M. U. Dr. Ant. Záhorský

priporoča svojo pomoč na porodih, abortih in vseh ženskih boleznih, kakor: nerednosti v perijodi, krvavenje, beli tok, neredna lega maternice itd., kakor sploh v vseh slučajih bolezni.

Ordinuje ulica Carintia št. 8. od 9-11 in od 2-4.

Odvetnik dr. Stanič

odprl je svojo pisarno

v Trstu, Via Carradori 1.

v Galatti-jevi hiši, oddaljeni nekaj korakov (proti morju) od rudečega mosta (Ponte rosso).

Obuvala!

Pri Pepetu Kraševcu

zraven cerkve sv. Petra (Piazza Rosario pod ljud. šolo Bogata zaloga raznovrstnih obuvaj za gospode, gospe in otroke.

Poštne naročbe se izvrše takoj. Pošiljate so poštne proste.

Prezema vsako delo na debelo in drobno ter se izvršuje z največjo točnostjo in natančnostjo po konkurenčnih cenah.

Za mnogobrojne naročbe se toplotno priporoča Josip Stantič čevlj. mojster.

Zalagatelj uradnikov in uslužbencev konsumnega skladišča c. kr. glavnega carinskega urada in c. kr. generalnih skladišč; nadalje straznikov c. kr. javne straže v Trstu in Miljah ter orožništva c. kr. piv. avstr. Lloyd.

Razprodaja!

Po nečuvno nizki ceni se dobi za samo

2 gl. 95 nč.

krasna garnitura obstoječa iz

14 krasnih dragocenih predmetov in sicer:

- 1 ura od niklja, Anker remont. (na željo tudi posr. br.) z lepo razr. zlatim pokrovom točno, urejena s 3 letnim jamstvom in skatlico.
- 1 krasna goldin ali niklasta okropna veržica s privezom. Pariški sistem.
- 1 goldn igla, za kravate z imitir. briljanti.
- 1 par gumbov za manšete, znamka »Garantie«.
- 1 garnitura (5 komadov) gumbov za srajce in ovratnike.
- 1 par uhanov iz pristnega srebra, uradno puneir.
- 1 goldin prstan s krasnim kamenom.
- 1 žepno ogledalo v etvilju.

Vseh 14 krasnih in vrednostnih predmetov z uro Anker-Remont. vred pošilja le za 2 gl. 95 nč. s povzetjem ali po naprej poslanem denarju, trdka

BRÜDER HURVIZ

Krakovo - Stradom 17. - Krakovo

Neodgovarajoče sprejemem v 8 dneh nazaj in povrnen denar, vsled česar nima kupec nikakega rizika Bogato ilustrovani cenik raznovrstnih dragocenosti brezplačno in franko.

Razprodajalci in agenti se sprejemajo.

Vsak kupec vdobi v dar brezplačno krasen žepni album s 15 razglednicami mesta Krakovo.

Albert Brosch

TRST. - Ul. S. Antonio 5. - TRST
kožubar in izdelovalec čepic.

OBLIKOVAN NA RAZSTAVI v TRSTU 1882.

Velika zaloga kožuhovine in čepic za civilne in vojaške osebe.

Izvršuje vse popravne najhitrejs in ekonomično. Shranjuje kožuhovino in zimsko obleko ter jamči za vsako škodo proti molcem in egaju.

Spšostovane slovenske gospodinje

Zahtevajte pri svojih trgovcih

ново

Ciril-Methodijevo

cikorijo.

Najugodnejše cene.

Skladišče slavnoznanih platenin

in namiznih prtov

iz Fiandre

iz tovarn v Countrai (Belgija)

se nahaja v

novi prodajalnici platenin in bombaževin

Peter Klansich

Piazza Nuova (Gadol) 1, zraven knjigarne Chiopris.

Izkjučno zastopstvo se skladiščem: za Trst, Goriško, Reko, Istro in Dalmacijo.

Velik dohod nogovic vseh vrst za gospe, gospode in deco.

Najugodnejše cene.

Specialiteta za opravo nevest.

Specialiteta za opravo nevest.

Glavni zastop za Trst, Kras, Goriško, Istro, Dalmacijo in Tirolsko zavarovalnega društva na življenje in rente

GLOBUS

centralno ravnateljstvo na Dunaju.
I. Franz-Josefs-Quai št. 1a (v lastni hiši).

Popolno vplačana glavica 2.000.000 K, ustanovljena od dunajskega bančnega društva in bavarške hipotekarne in menične banke v Monakovu.

Sprejema zavarovanja na življenje v raznovrstnih kombinacijah in proti nizkim premijam. Specijalno zavarovanje otrok brez zdravniškega ogleda, izplačavši v slučaju ženitve ali prehoda v vojake zavarovani znesek proti malemu odbitku pred pretekom zavarovalne dobe.

Glavni zastop v Trstu, Corso št. 7. Telefon 469.

„Andemo de Franz“

krčma

v ulici Geppa št. 14

Toči vina prve vrste:

Bela vipavska . . . . . liter po 40 kr.

Črna istrska . . . . . „ 40 „

Kuhinja domača, vedno preskrbljena z gorkimi in mrzlimi jedili po zmernih cenah.

Družinam se pošilja na dom od 10 litrov naprej: Ipavsko belo liter po 36 kr.

crno istersko liter po 36 kr.

Priporoča se tudi krčmarjem, katerim dajem vino od 50 litrov naprej po dogovorjeni ceni.

Josip Furlan, lastnik

Prodajalnica izgotovljenih oblek

„Alla città di Trieste“

trdke

EDVARD KALASCH

Via Torrente št. 34

nasproti giedališču „Armonia“

s krojačnico, kjer se izvršujejo obleke po meri in najugodnejših cenah. V prodajalnici ima tudi zalogo perila za delavski stan po izvenredno nizkih cenah.

Izbir boljših in navadnih snovij.

VELIK IZBOR

izgotovljenih hlač za delavce

kakor tudi blaga za hlače, ki se napravijo po meri.

OBUVALA.

— Dobro jutro! Kam pa kam?
— Grem kupit par čevljev!
— Svetujem Vam, da greste v ulico Riborgo št. 25 po domače k Pierotu. Tam vdobite vsake vrste obuvala za moške, ženske in otroke. Isti popravlja male stvari brezplačno ter sprejema naročbe vsakovrstno obuvalo na debelo in drobno.

Lastnik: Peter Rehar.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Gospodske ulice št. 7.

VABILO

na naročbo omenjenega števila

1/1000

kuksnih deležev

Šentjanske premogovne združbe na Dolenjskem

po K 120.— delež

prost vsih prepisnih stroškov. To domače podjetje obljubuje izbornu rento in je tedaj izvrstna nalozba kapitala. Dolične pristopnica, prospekte in razna druga pojasnila stavi podpisani zavod gospodom interesentom na razpolago.

Splošno kreditno društvo.

Gustav Bonazza

v Trstu, Piazza Barriera vecchia,

(vogel Androna dell' Olmo)

Velika zaloga pohištva, ogledal, okvirjev in tapecarij.

— Popolno opremljene sobe. —

Konkurenčne cene.

Naročbe se dostavijo razven embalaže franko na kolodvor ali brod v Trstu

Zaloga šivalnih strojev

za domačo rabo in obrtnike.

— 5 letno jamstvo —

Mehanik-specialist za popraviljanje strojev vseh vrst

RUDOLF RÖTTL

TRST. — Piazza S. Caterina št. 2. — TRST.

Trgovina z železnino „MERKUR“

PETER MAJDIČ

v Celju, Graška cesta št. 12

priporoča svojo veliko zalogo

najboljšega železa in jekla, pločevine, žice, kakor žico za ograje, lite železnine, vsakovrstnega orodja za rokodelce, različnih žag, poljedelškega orodja in sicer orala, brane, motike, kose, srpe, grablje in strojev; vsakovrstnih ponev, ključalničarskih izdelkov ter okov za okna, vrata in pohištvo, zrebijev, vijakov in zakov, hišne in kuhinjske posode tehtnic, sesalke, meril in uteži, raznovrstnih stavbinskih potrebščin ter vsega drugega blaga za stavbe, hiše, vrte itd.

Traverze, cement, strešna lepenka, trsje za obijanje strojev (štorje), lončene cevi, samokolnice, oprav za strelode, ter vse v stroko železne trgovine spadajoče predmete.

— Tomaževa žlindra, najboljše umetno gnojilo. —

— Bogata izber vsakovrstnih nagrobnih križev. *

Postrežba točna

Cene nizke.

Ulica Carintia 12. — Telefon 870.

sprejemamo naročila

vsakovrstnih tiskovin.

TISKARNA „EDINOST“